

Gawain sa Panulaan

1. Akrostik
2. Bugtong-10
3. Haiku at Tanaga
4. Makabagong Salawikain/kasabihan - 10
5. Uri ng Tugmaan - 4 na saknong
6. Uri ng Sukat - 4
7. Balangkas ng Katutubong Tula - 3 saknong
8. Tulang Pambansa
9. Tulang Makabayan
10. Talindaw
11. Bulong
12. Kumintang
13. Balitaw
14. Diona
15. Dung-aw
16. Sambotani
17. Kundiman
18. Dalit
19. Elehiya
20. Soneto
21. Awit
22. Oda
23. Rawitdawil
24. Tulang Pasalita (Spoken Poetry)
25. Tigsik (Tulang Bicol)
26. Tulang Modernista
27. Malayang Taludturhan
28. Tulang Pasalaysay

S-impleng tao na ang gusto ay mag pakatotoo
H-inding-hindi sumusuko sa hamon ng buhay
A-ko'y isang ordinaryong tao
N-a ang hangad ay maging matagumpay
E-studyante na ang simpleng motibo ay matuto

C-heerful yan ang madalas na ilarawan sakin ng iba
A-t sa aking bawat pagtawa ay tila nahahawa ang iba
R-amdam ko sa paligid ang tunay na kahulogan ng
saya
Y-ayakapin ka nila sa tuwing kalungkotan at may
halakhak pang dala
L-abis ang nararamdaman kong tuwa

D-adamayan ko kayo sa hirap at ginhawa
O-ras sakin ay mahalaga dahil ako'y isang kolehiyala
R-espeto ang hinding-hindi sakin mawawala
A-yan ang mahalagang turo pangaral ni mama
D-apat positibo ang isip para ang problema ay
kayang-kaya
Organisadong buhay para maging masaya at malaya

E-dukasyon sakin ay importante at mahalaga
M-aging matatag para sa pangarap
B-unga ay makakamtan kapalit ng paghihirap
E-dukasyon ang susi para tayo'y maging malaya
S-akit ang daraan bago ang ginhawa
T-otoong mahirap maabot ang bawat pangarap ngunit
R-umaráragasa dito ay milyong-milyon na pag-asa
kaya't
O-portunidad ay wag sayangin dahil ang tunay na
saya ay sa edukasyon makikita

1. Maraming hagdanan ang iyong daraanan,
Ngunit pagdating sa toktok ay mahahaganap ang sariwang hanjin at magandang tanawin,
Dahil sa isang kapilya na nasa kataas-taasan.

SAGOT: INOROGAN CHAPEL

<https://g.co/about/p93zgt>

6. Ito'y aktibong bulkan na madalas sumasabog,
Minsan ay nag-aalab, kaya't mag-ingat pag nakarinig ng malakas na kalabog.

SAGOT: BULKANG MAYON

<https://images.app.goo.gl/wYutgMLKNB2vslpu8>

2. Madalas pampasalubong at pwede rin gawing pangdisenyos,
Makikita sa lugar na dinarayo o kaya ay paligid ng bahay niyo.

SAGOT: PILI

<https://images.app.goo.gl/X96InUgndL78dKA7>

7. Sa pagkain ng Bicol, gulay na ito'y hindi mawawala.
Kapag niluto ay may kasamang anhang at gata.

SAGOT: LAINIG

<https://images.app.goo.gl/6fqCTaELVve69hBm9>

3. Pagkatapos ng kasalan ay hindi ito mawawala,
Malakas na tuftogan, sayawan iyong madarama.
Kasama rito ang pagsabit ng mga pera.
Nailalagay sa damit ng bagong mag-asawa.

SAGOT: PANTOMINA

<https://images.app.goo.gl/p7qPmfgo5rrYyA1c7>

8. Totoo kang bicolano kung alam mo ang makasaysayan templo,
Dinarayo ng mga tao dahil sa kakaibang ganda nito.

SAGOT: CASASAWA RUINS

<https://images.app.goo.gl/RCwRHnY6dUmEDPQ4A>

4. Sa lugar na ito ay ipinaggiriwang ang kapiyestahan tuwing agosto.
Maraging tao ang dumadayo sa simbahan nito, dahil sa dalang kakaibang milagro.

SAGOT: TWIN CHURCH

<https://images.app.goo.gl/sfisg0g00ppDEqkdUETGd77>

9. Ang lugar na ito'y may tanawin na maganda, Bukod dito, may mga bulkan na napakaganda.
Sa Bicol, ito'y paborito ng mga turista, Matatagpuan mo dito ang yaman ng kultura.

SAGOT: LEGAZPI CITY

<https://images.app.goo.gl/iXLdx9RiegmuJxxrBq7>

5. Pagkain na may gata't anhang,
Ito'y karaniwang ulam, Laging may sipa't tapang,
sa Bicol ito'y katakam takam.

SAGOT: BICOL EXPRESS

<https://images.app.goo.gl/ZrVVm4XbxKhVqMCwB7>

10. Sa pagkain ng Bicol, ito'y hindi mawawala, Lutong may kasamang anhang at gata.

SAGOT: TINKITOR

<https://images.app.goo.gl/OeVaQr4xiVKZ97Ec8>

HAIKU

NGITI

Ni: Shane Caryl D. Embestro

Matang chinita,
Labi mong nakakurba,
Ngiting kay ganda.

DAAN

Ni: Shane Caryl D. Embestro

Luntiang kulay,
Tanawin sa paglakbay,
Pauwing bahay.

ILOG

Ni: Shane Caryl D. Embestro

Agos ng tubig,
Ang iyong maririnig,
Sarap ng himig.

DALAGANG PILIPINA

Ni: Shane Caryl D. Embestro

Matang bilogin,
Tawang sobrang mahinhin,
Sarap ibigin.

HARANA

Ni: Shane Caryl D. Embestro

Kantang romansa,
Para sa aking sinta,
Puso'y masaya.

TANAGA

HANGIN

Ni: Shane Caryl D. Embestro

Ito'y 'di nakikita,
Pero ay nadadama,
Nagbibigay ng sigla,
Sa magandang umaga.

INANG MAPAGMAHAL

Ni: Shane Caryl D. Embestro

Pag-ibig niya ay wagas,
Gusto niya tayo'y ligtas,
Siya ay walang katumbas,
Tayo ang kanyang lakas.

DAPITHAPON

Ni: Shane Caryl D. Embestro

Pumapait ang langit,
Dapithapon ay saglit,
Dilim ang bumabalot,
Araw ay hindi abot.

LALIM NG GABI

Ni: Shane Caryl D. Embstro

Sa ilalim ng buwan,
Mga kislap ng bituin,
Dampi ng mga hangin,
Dama mo sa bukirin.

MUNI-MUNI

Ni: Shane Caryl D. Embstro

Sa madilim ng gabi,
Ay nagmumuni-muni,
Kausap ang sarili,
Mga bituin ang saksi.

Makabagong Salawikain

1. Masarap mabuhay, kapag ikaw ay tunay.
2. Ang taong may problema hindi makausap ng tama.
3. Hindi masukat ang saya kapag napagtugumpayan muna.
4. Sa saya maraming kang makakasama, pero pag taghirap na ikaw na lang mag isa.
5. Kalimutan mo na ang lahat, huwag lang ang mag pasalamat.
6. Hindi lahat ng kumikislap ay ginto, minsan ito'y mga pangarap.
7. Maging maalam para hindi ka mautakan.
8. Aanhin ang katalinohan kung ubod ka ng kayabangan.
9. Ang taong mapagmataas, madalas minimalas.
10. Kung walang tiyaga, walang mapapala.

Uri ng Sukat

"Karagatan"

Wawaluhin (8 na Pantig)

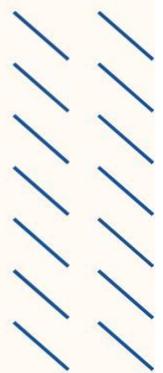
Asul na kapaligiran
Alon na paduyan duyan,
Sa paligid mamasdan
Ang tubig na walang hanggan.

"Kasiyahan sa Bayan"

Lalabindalawahin (12 na Pantig)

Kumukutikutitap na mga ilaw
Sumusunod sa tugtugan na pang sayaw
Walang sawang humpay, galaw at paghiyaw
Taas kamay at walang hangganang sigaw

Uri ng Sukat

"Bagong taon"

Labing-animin (16 na Pantig)

Kumukutikutitap na mga ilaw
Sumusunod sa tugtugan na pang sayaw
Walang sawang humpay, galaw at paghiyaw
Taas kamay at walang hangganang sigaw

"Diyos ko"

Lalabingwaluhin (18 na Pantig)

Ang tagapagsulong ng batas at pag-aso ng sanlibutan
Diyos na makapangyarihan, at nag iisang aming takbohan
Kailanman ay hindi ka napagod na mag mahal ng lubusan
Hindi ka tatalikuran at patuloy kang paglilingkuran

URI NG TUGMAAN

yugto

Sa dako ng buhay maraming paghirap
Hindi mo masasabi kung ano ang pumapaharap
Hinihiling na sana matapos ang pagpapahirap
Ngunit ipagpapatuloy ang pagsusumikap

Minsa'y ramdam mo ang saya at galak
Sa bawat hakbang at mga pag apak
Sa mga pagsubok na ating tinatahak
"Tagumpay" ang dapat sa isip ay itatak

Kagaanan kaya'y kailan makakamtan
Kung pagsuko ang sigaw ng iyong isipan
Hindi pa rito natatapos ang nasimulang laban
Hayaang sarili ay lumayag sa mundong palaisipan

Yugto man nang buhay ay pabago bago
Katulad ng pag unos ng mapanglaw na mundo
Pagsusumikap ay makakamtan mo
Sa dako ng tinahak mong yugto

(PASUHAY)

Hangin na sumisibol.
Kung wari mo'y nagngangalit.
Huwag sanang humagupit.
Kalikasang aming kapit.

(PATIMBANG)

Ulap sa alapaap.
Kasama ang pangarap.
Gabing pumapaharap.
Pasan-pasan ang hirap.

(PASUYSOY)

Sambayanan ay nagtatangis.
Luha nila'y hinagpis.
Bakit kaya'y hirap tinitius.
Kung ang kalayaan nais.

Tulang Pembansa

"gising"

Pilipinas kong mahal, anong nangyari?

Mahirap bang ipalaban ang ating lahi

Kaya't ang mga kapos palad ay walang kakampi

Sa hustisyang ang nag papagalaw ay salapi

Kailan pa mababago ang bulok nating sistema

Kung tayo mismo ay bulag sa sariling bansa

Hinahayaang tumakbo sa senado ang mga buwaya

Isang malaking kawalan at bagsak sa ekonomiya

Gising sa kamangmangan para sating kinabukasan

May magagawa ka pang bagohin ang kapalaran

Tumindig tayo sa sarili mga paa at pagmasdan

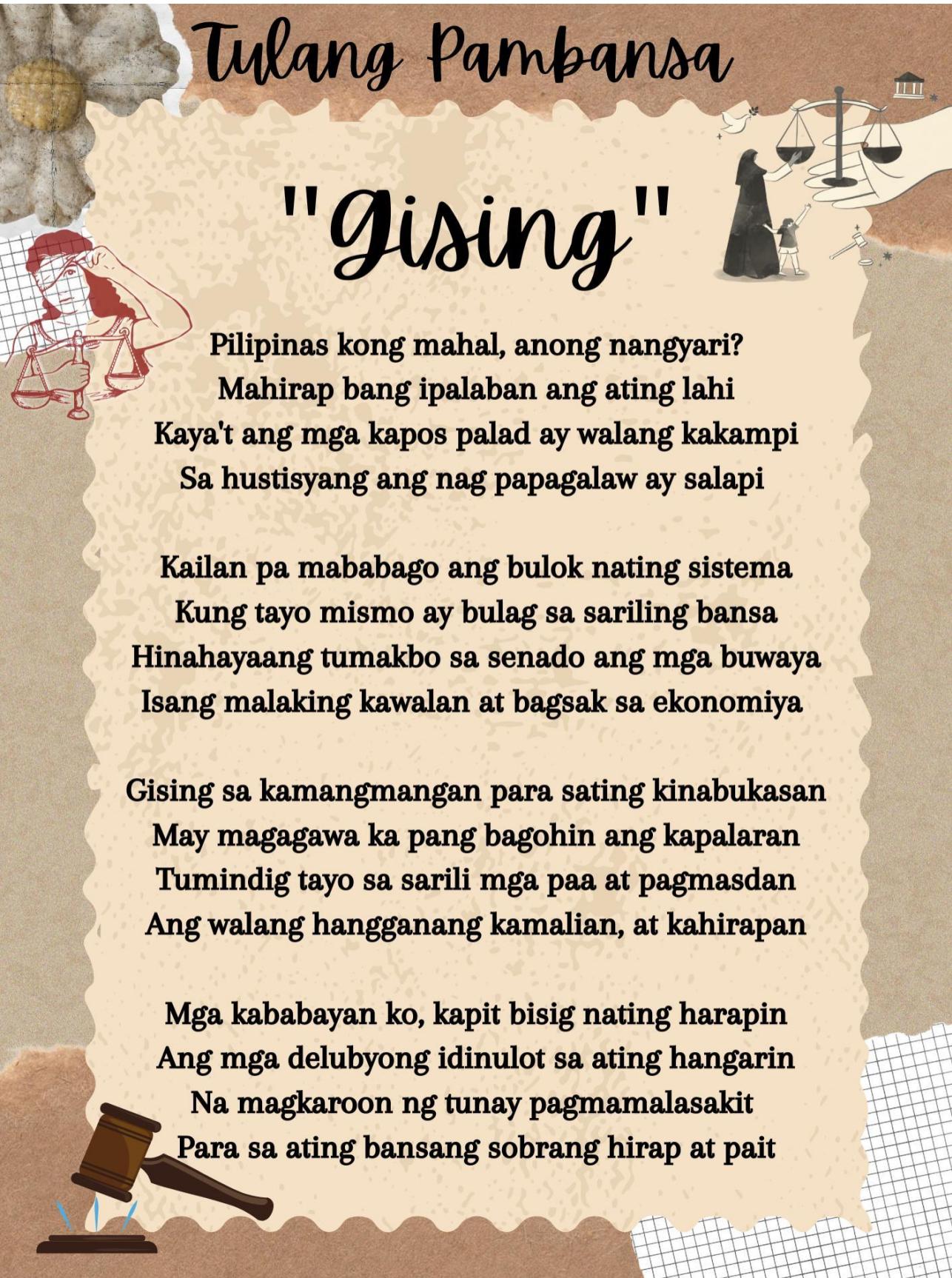
Ang walang hangganang kamalian, at kahirapan

Mga kababayan ko, kapit bisig nating harapin

Ang mga delubyong idinulot sa ating hangarin

Na magkaroon ng tunay pagmamalasakit

Para sa ating bansang sobrang hirap at pait

Pinoy Ako

Mahabang panahon naging sunod-sunoran
Sa mga tuso at mapaglinlang na dayuhan,
Dayuhang kinikitil ang ating kapalaran
Para sila'y mabigyang katahimikan.

Sa sariling bansa tayo'y inalipusta
At ginawang parang isang tuta,
Ano pa kaya ang magagawa?
Kung bulag at bingi ang ating kapwa.

Himagsikan ay umpisahan
Puksain natin ang kasamaan,
Dayuhan ay huwag hahayaan
Na angkinin ang ating kalupaan.

Kailan man ay hindi tatalikuran
ang bayang sinilangan,
Patuloy ipagsisigawang Pinoy ako
Dahil ito ang tunay na ako.

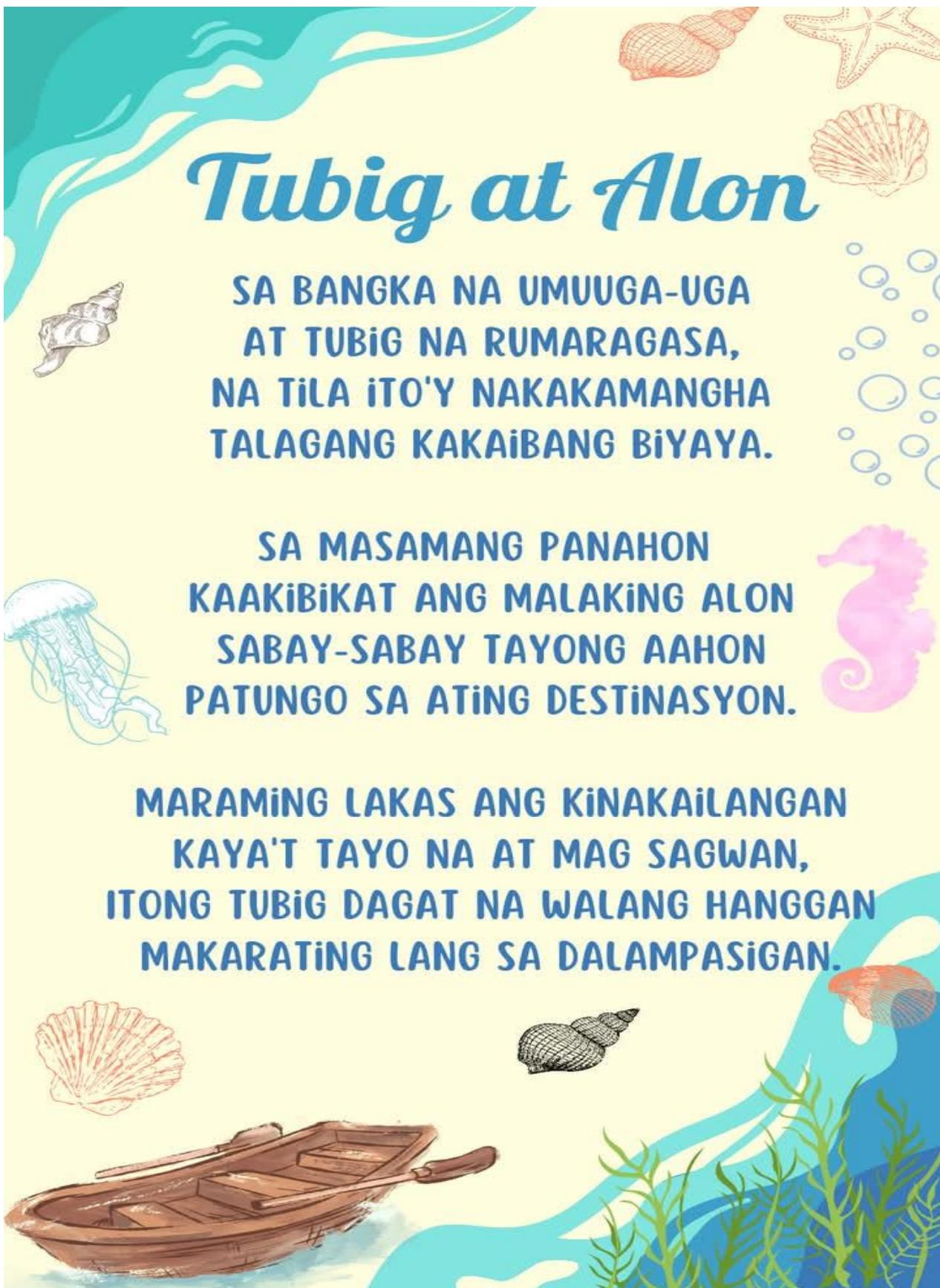

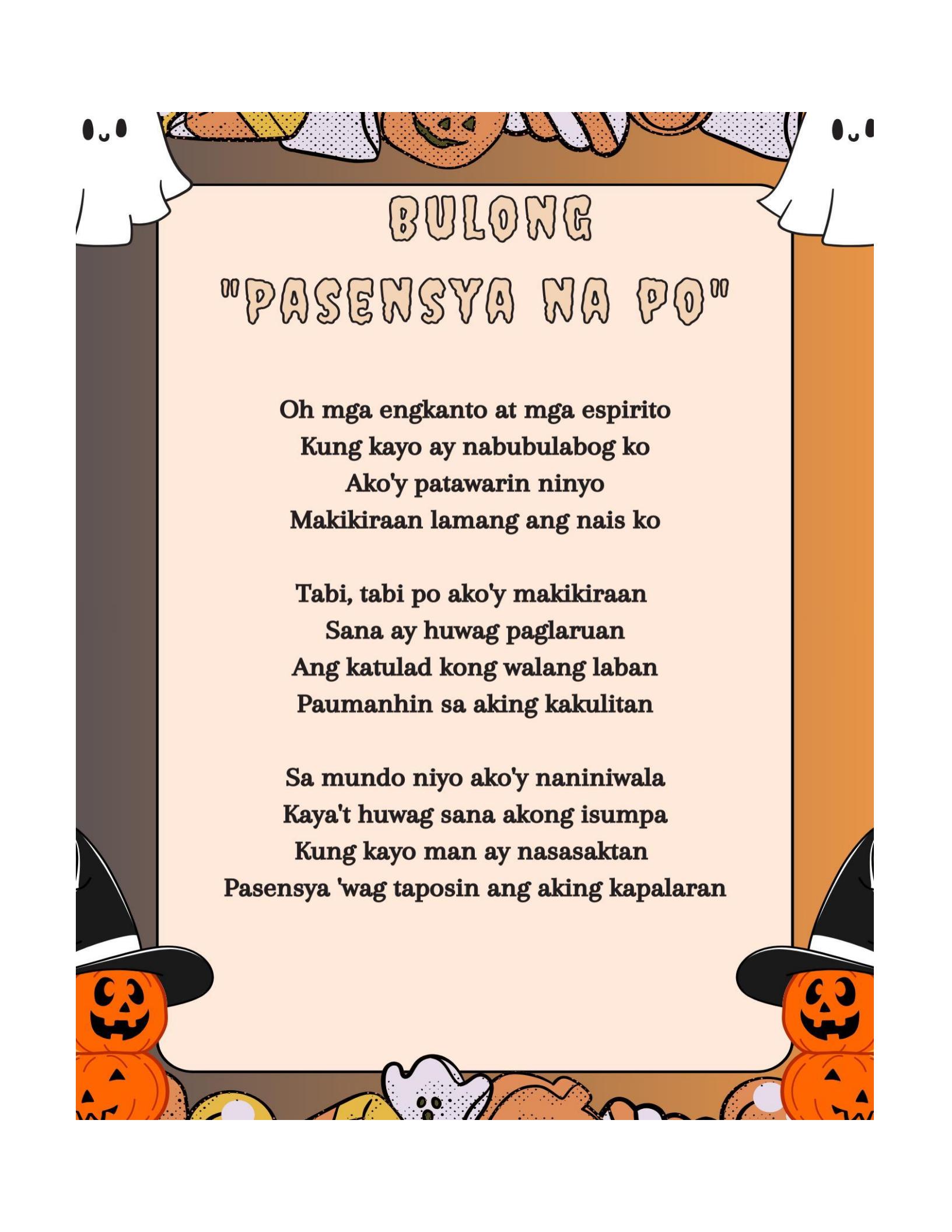
Tubig at Alon

SA BANGKA NA UMUUGA-UGA
AT TUBIG NA RUMARAGASA,
NA TILA ITO'Y NAKAKAMANGHA
TALAGANG KAKAIBANG BIYAYA.

SA MASAMANG PANAHON
KAAKİBİKAT ANG MALAKİNG ALON
SABAY-SABAY TAYONG AAHON
PATUNGO SA ATİNG DESTİNASYON.

MARAMİNG LAKAS ANG KİNAKİLANGAN
KAYA'T TAYO NA AT MAG SAGWAN,
ITONG TUBİG DAGAT NA WALANG HANGGAN
MAKARATING LANG SA DALAMPASİGAN.

BULONG

"PASENSYA NA PO"

Oh mga engkanto at mga espirito
Kung kayo ay nabubulabog ko
Ako'y patawarin ninyo
Makikiraan lamang ang nais ko

Tabi, tabi po ako'y makikiraan
Sana ay huwag paglaruan
Ang katulad kong walang laban
Paumanhin sa aking kakulitan

Sa mundo niyo ako'y naniniwala
Kaya't huwag sana akong isumpa
Kung kayo man ay nasasaktan
Pasensya 'wag taposin ang aking kapalaran

KUMINTANG

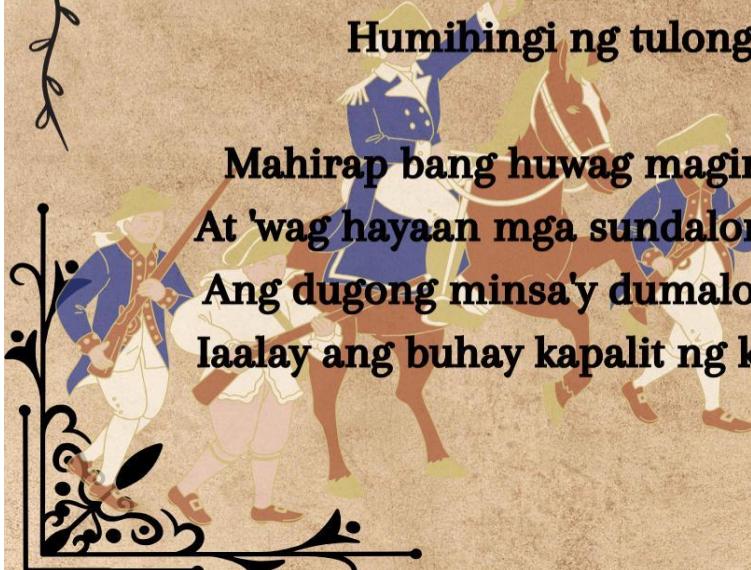
"TAHIMIK NA BAYAN"

Hinihiling ang payapa at malaya na mundo
Sa bansa nating punong-puno nang gulo
Kailan magiging malaya ang mga tao
Sa ganitong sitwasyong hindi makatao

Masarap mamuhay sa katahimikan
Walang masama kung ating susubokan
Baka sakaling mabago nito ang kagulohan
At manaig sa atin ang pagmamahalan

Piliing magpatawad at maging masaya
Para maiwas sa katiwalian at giyera
Mahirap marinig ang tangis ng mga bata
Humihingi ng tulong at pag-asaya

Mahirap bang huwag maging sakim sa lupa?
At 'wag hayaan mga sundalong isabak sa digma
Ang dugong mins'a'y dumaloy ay hindi huhupa
Iaalay ang buhay kapalit ng kayalaang sinumpa

BALITAW
"IPAGKATIWALA"
(Lalaki)

Sinta ko'y imulat ang iyong mata
Pakinggan ang aking alay na kanta
Para sa minamahal kong pagsinta
Ang nag-iisa kong diwata

(Babae)

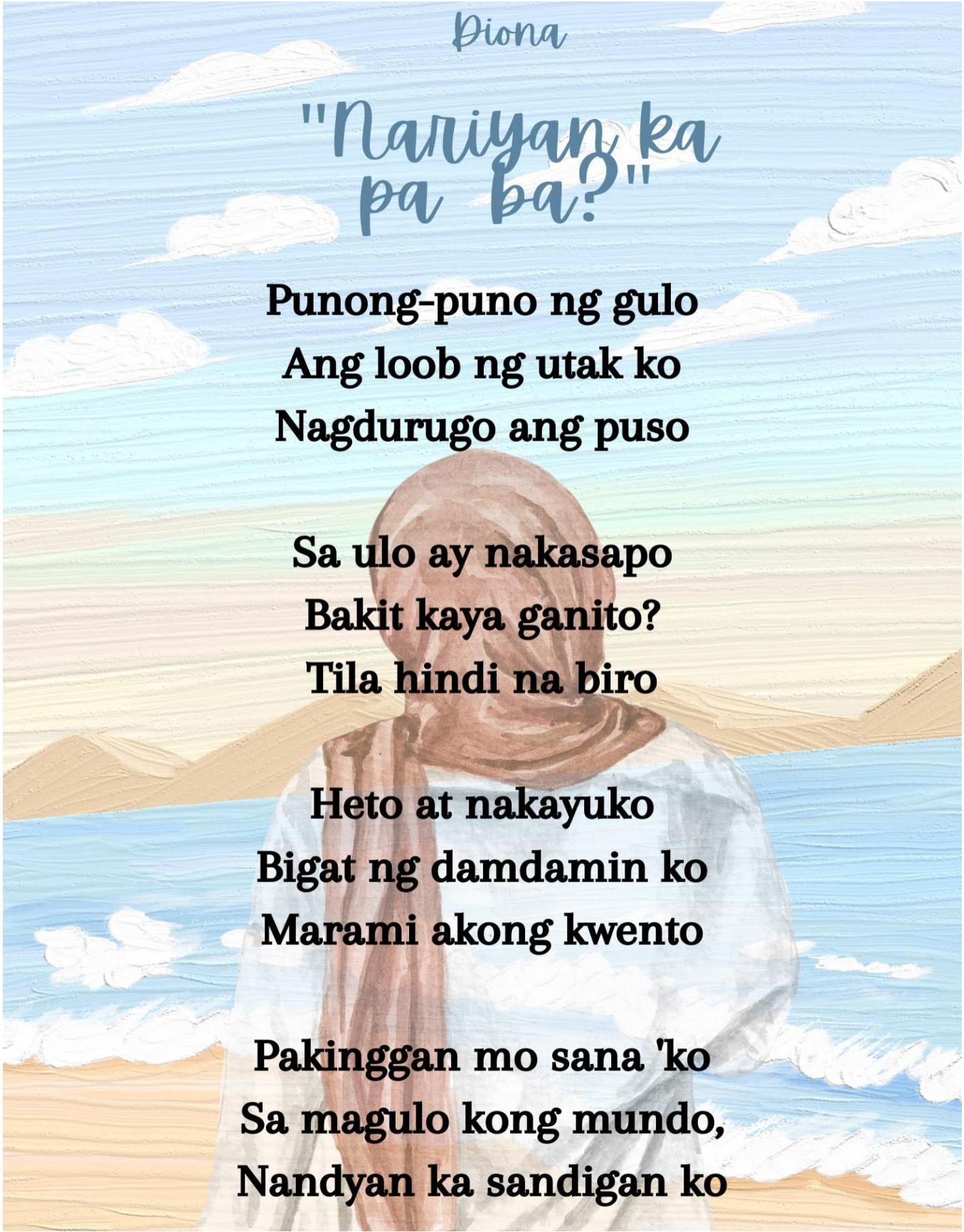
Nang ibigin ka aking irog
Samut saring saya ang iyong handog
Kakaibang uri ang iyong alindog
Puso ko'y kumakalabog

(Lalaki)

Nais iabot ang dala kong bulaklak
'Sing bango ng iyong halimuyak,
Hinihiling na tayong dalawa
Hanggang sa huli magkasama

(Babae)

Pagmamahal mo'y siyang tunay
Nagbibigay daan at tulay
Ang buhay kong walang saysay
Binigyan mo ng maraming kulay

Diona

"Nariyan ka pa ba?"

Punong-puno ng gulo
Ang loob ng utak ko
Nagdurugo ang puso

Sa ulo ay nakasapo
Bakit kaya ganito?
Tila hindi na biro

Heto at nakayuko
Bigat ng damdamin ko
Marami akong kwento

Pakinggan mo sana 'ko
Sa magulo kong mundo,
Nandyan ka sandigan ko

Sa Kabilang Buhay

Tangis at lungkot bumabalot
Sa araw na parang bangungot,
Sobrang hirap at masalimuot
Sakit sa damdamin ang dulot.

Nakasama kita sa pagtanda
Tumindig bilang pangalawang ama,
Pero di kalaunan ay biglang nawala
At patuloy nag laho na parang bula.

Sa paglisan mo kami'y nangulila
Saya ay hindi na makita,
Sa oras na tumigil ang iyong pagHINGA
Hiling sa ama na sana ika'y nasa payapa.

Lahat kami ay nalulumbay
Makita ka sa kabaong nakahimlay,
Sa hindi inaasahang pagkamatay
Nang aming taga gabay.

Sambotani

"Tagumpay nating lahat"

Bansang sinakop ng maraming taon
Ngayon ay sinisikap ma bumangon
Digmaang hindi inaasahan noong panahon
Nawa'y wag ng maulit ang mapait na kahapon

Salamat sa mga magigiting nating bayani
Sila ang nagsilbi na mga kakampi
Sa panahon na tayo'y inalipusta at inaapi
Nang mga dayuhan na mapagkunwari

Sa pamamaraan ng pagsusulat nang aklat
Ang iba ay natauhan at mga namulat,
Na ang mga dayuhan ay walang magandang dulot
Kundi masalimuot at masamang bangungot

Patuloy pa rin nating ipagsisigawan
Minsan na natin itong napagtagumpayan
Ang ating lupaing ay hindi nila makakamtan
Patuloy na iwawagayway ang badila para sa bayan

Kundiman

Ikaw at Ikaw

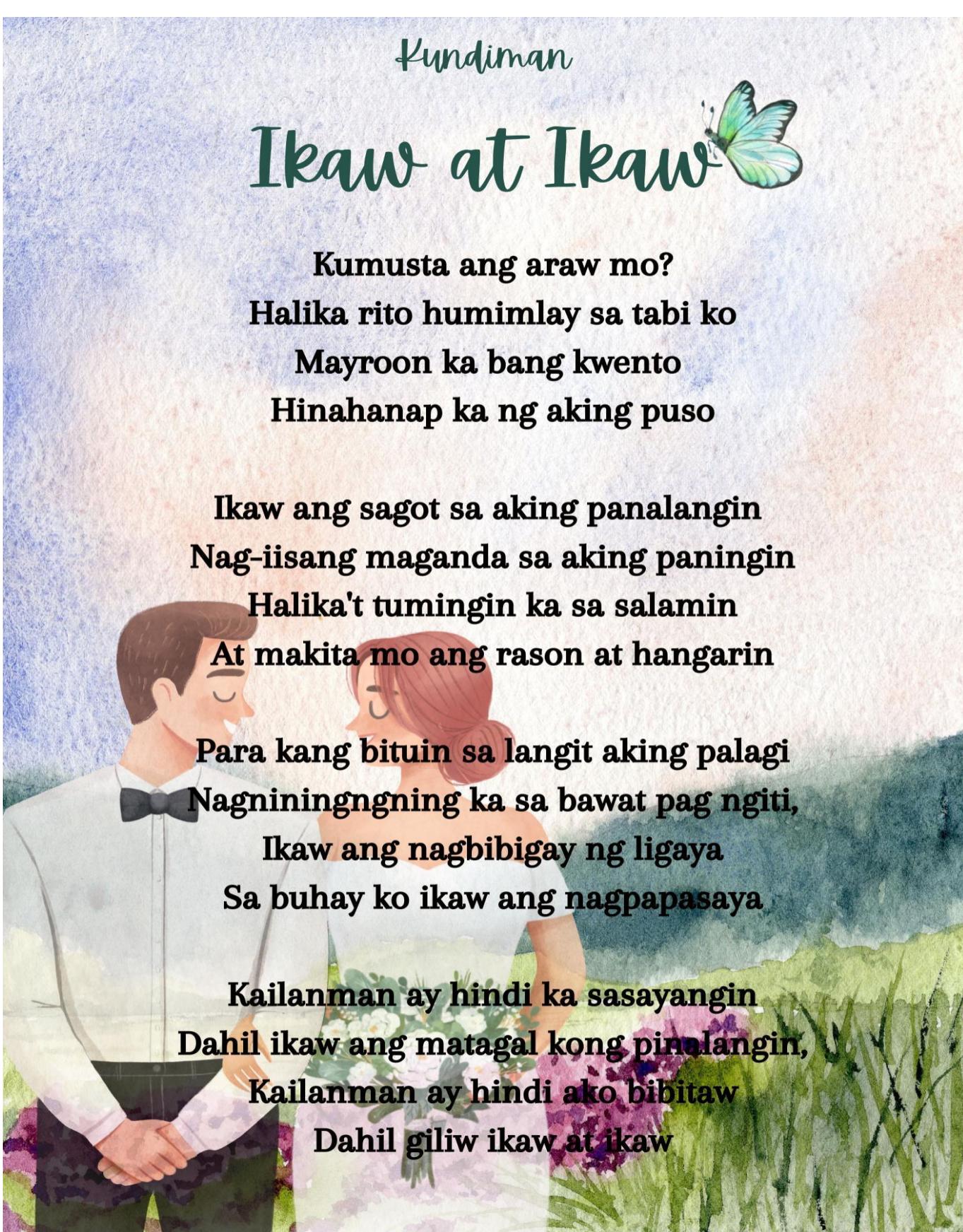
Kumusta ang araw mo?

Halika rito humimlay sa tabi ko
Mayroon ka bang kwento
Hinahanap ka ng aking puso

Ikaw ang sagot sa aking panalangin
Nag-iisang maganda sa aking paningin
Halika't tumingin ka sa salamin
At makita mo ang rason at hangarin

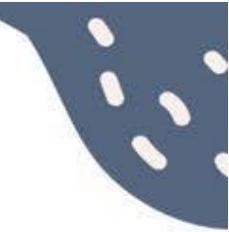
Para kang bituin sa langit aking palagi
Nagniningngning ka sa bawat pag ngiti,
Ikaw ang nagbibigay ng ligaya
Sa buhay ko ikaw ang nagpasaya

Kailanman ay hindi ka sasayangin
Dahil ikaw ang matagal kong pinolangin,
Kailanman ay hindi ako bibitaw
Dahil giliw ikaw at ikaw

Sandigan

Ikaw ang aming sandigan,
Sa ano mang kasiyahan,
Ikaw ang kinakapitan,
Sa oras ng kalungkotan.

Puso mo ay kabutihan,
Pagmamahal mo ang daan,
Tungo sa aming tahanan,
Na mayroong kalayaan.

Ama, ikaw lang ang nariyan,
Nang sila'y ako'y iniwan,
Wala man lang malapitan,
Sa oras ng kagipitan.

EETHIYA BAKIT KAYA MAMA?

Sa mga panahong sinasabi mong masaya ka
Sa mga panahong humahalakhak ka sa tuwa
Alam kong kalapat niyan ay kasinungalingan
Alam kong punong-puno yan nang kalungkutan

Nakikita ko sa bawat araw ang pagod mo
Mga sakripisyo tahimik na ipinapanalo mo
Mga diskarteng hindi mo ipinapaalam
Lahat gagawin para kahirapan ay 'di ramdam

Sinasalo mo lahat ng balang kinakasa ng mundo
Para kami ay hindi madamay sa ano mang gulo
Kailan mo kaya sasabihin samin ang totoo
Na nararamdaman mo rin ang pagod sa mundo

Isang mahigpit na yakap mahal kong Ina
Nag-iisang bayani saking mata, dakila ka!
Narito ako kakampi mo sa mapanakit na mundo
Lumapit ka at magsisilbi akong sandigan mo

SONETO

HINPI BIBITAW

Sa buhay na puno ng pangarap
Heto ako at nagsusumikap,
Hanggang maging guro sa hinaharap
Laban para sa ating pangarap
Sa pangarap lang makakamtan
Ang ginhawang aking inaasam
Kaya ay patuloy lang ang laban,
Dahil paano pa ang kinabukasan
Kung na itong aayawan
Ilalaban ko ito hanggang dulo
Dahil ito ang gusto ko
Maging isang ganap na guro
At maging tanyag na tagapagturo
Dito na iikot ang mundo ko

AWIT

AKING PAHINIGA

Salamat mama dahil sayo na dama
Ang kahulugan ng pag-ibig at saya,
Araw-araw hiling na ika'y maligaya
Sa ngiti mo palang na sobrang kay ganda

Sayo tumatakbo pag mata'y na luha
Sakit ko sa damdamin ay damang-dama
Isang yakap mo bigla itong nawala
Hulog ka talaga ng mga tala

Ano pa kaya ang kaya mong magawa?
Bukod sa pagmamahal at pag aruga
Sa tuwing nasisilayan ko ang muka
Mama ikaw ang aking gantimpala

Sa buhay ko ikaw ang pag-asa
Mahal na kita mula sa pagkabata
Kayamanang walang tumbas na halaga
At ikaw yun aking dakilang mama

Oda para kay Nana Feliciana

"Lola, Mamang, Nanay" pero mas gusto ko itawag ang Nana sayo.

Simula pagkabata ang iyong pag aalala at alaga sa akin ay hindi nawala.

Inuuna mo pa kami bago ang iyong sarili, ikaw ang kakampi sa taong mapang-api.

Madalas kang maingay pero puno ng pagmamahal ang iyong mga pangaral.

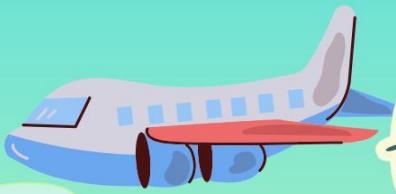
Sabi ng iba maldita at strikta ka pero sa aking mga mata, isa kang dakilang Nana.

Ang iyong pagmamahal ay walang kapantay at salaping katumbas.

Ang pag alaga mo ay hinahanap-hanap ko, dahil ikaw ang nagsisislbi kong lakas.

Sa mundong puno ng sakit at hinagpis ikaw, Nana ay tahimik kong Tahanan at Mundo.

Tulang Pasalita

Eroplano

Akala ng iba pag nasa ibang bansa ka
Namumulot ka ng limpak-limpak na pera
Ang totoo hindi nila nakikita ang paghihirap mo
Mula sa mababangis na mundo at mga tao

Trabaho rito, trabaho roon

Grabeng pasakit para sa maghapon

Tapos hindi mo pa alam kung makakain mo

Dahil sabi ng amo, unahin na muna ang mga aso

Pasan-pasan ko ang bigat ng mundo

Pero sa simpleng tawag ng pamilya ko

Nahahagod lahat ng problema at pasanin ko

Ganito ba pag may binubuhay na pamilya?

Kaya kung minsan patago kang lumuluha

Iniisip kung bakit ganito kahirap mabuhay

Sa mundong walang kasiguradohan

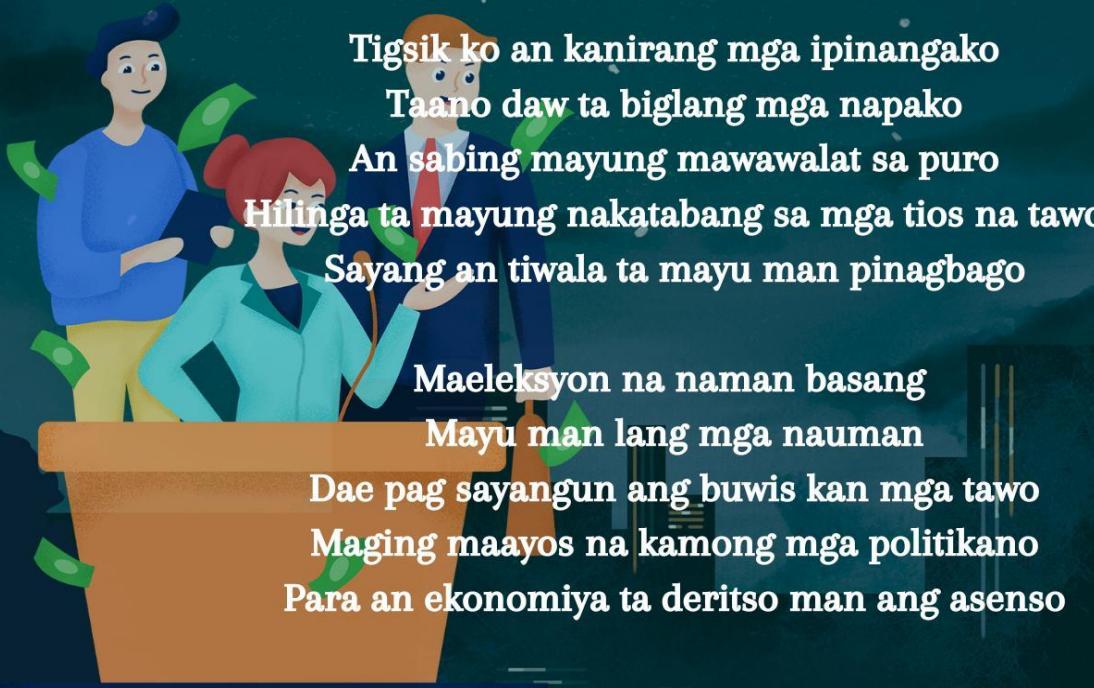
Kung buhay kang uuwi sakay ng eroplano

TIGSIK

TIGSIK SA MGA NANGANGAMPANYA

Tigsik ko an mga nakaula sa politika
Nakakabisto sana pag nangangampanya
Pero kan manggana na sinda
Pag hinagadan sa tabang ta mga mayu na
Dae na basang makahiling asin tawa

Alagad sa oras na sinda naghahagad tabang
Natatamo pa sindang mag iyan sa mga harong
Kan saindang mga sinasakupang tawo
Taano daw ta ngunyan dae na nira matamo
Kasimpleng pasalamat sa tiwalang itinao

Tigsik ko an kanirang mga ipinangako
Taano daw ta biglang mga napako
An sabing mayung mawawalat sa puro
Hilinga ta mayung nakatabang sa mga tios na tawo
Sayang an tiwala ta mayu man pinagbago

Maelekson na naman basang
Mayu man lang mga nauman
Dae pag sayangun ang buwis kan mga tawo
Maging maayos na kamong mga politikano
Para an ekonomiya ta deritso man ang asenso

Tulang Modernista

Pusong Mapagpalaya

Bakit tila nagbago at iba ka
Hindi na katulad ng dati na masaya
Gusto muna bang maging malaya
Sabihin mo at handa akong magpakawala

Hirap man na ikaw ay aking bitawan

At hayaang lumipad sa kawalan,

Ngunit kung makita kang maging masaya

Makikita ko rin ang halaga ng aking pagpapalaya

Sa oras na ikaw ay aking nakapiling

Himig at yung pagsuyo ang maaalala kong lambing,

Mahirap tanggapin na mawawalan ka sakin

Maging maayos ka sana hiling sa mga bituin

Piliin ang man nating maging masaya

Iba pa rin ang sakit na dulot ng magpalaya

Sa taong minsan nag bigay sayo ng ligaya

Hanggang sa huli nating pagtatagpo, malaya

MASYANG TALUPTRAN

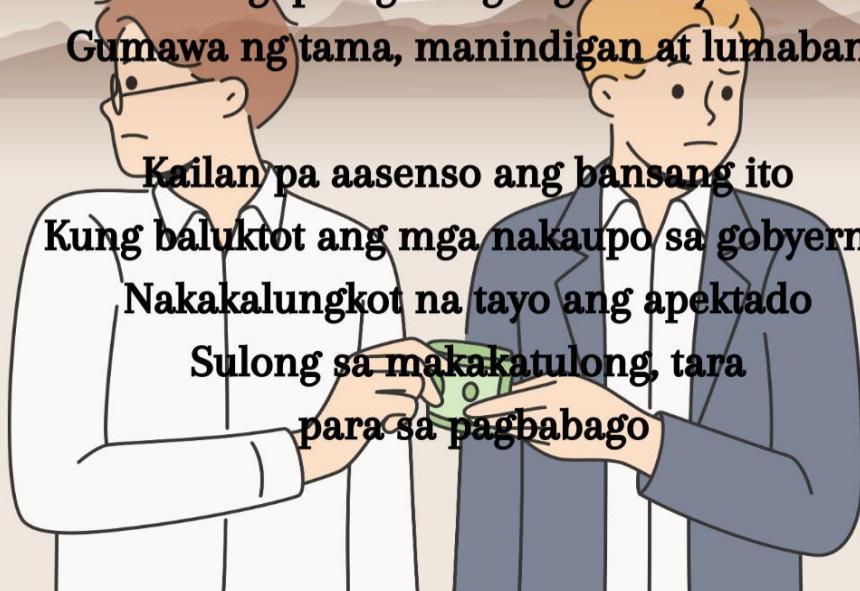
BUKSAN ANG MGA MATA

Sinasay mong mag bulag-bulagan sa nangyayari
Gamitin ang mga mata at tumindig ka
Huwag papayag na abusohin ang damdamin
Matalino ka kaya't wag papayag maging alipin

Maraming maling nangyayari
Kailan mo pa ba gagamitin ang boses
Pag bingi na ang mga tao
At tuluyang naging bulag ang nasa paligid mo

Aksyon natin ang kinakailangan
Wag papayag sa bulok na sistema
Hinihigop ang ating mga kakayahahan
Gumawa ng tama, manindigan at lumaban

Kailan pa aasenso ang bansang ito
Kung baluktot ang mga nakaupo sa gobyerno
Nakakalungkot na tayo ang apektado
Sulong sa makakatulong, tara
para sa pagbabago

~ Kalayaan ~

Kalayaan ay ating nakamtan
Sa mga mapag aping dayuhan.
Tayo ay naging sunod-sunoran
Dahil sa ating kamangmangan.

At dahil sa katalinohang utak
Mga bayani natin ay sumabak.
Upang tayo ay makalaya
Sa ating sariling bansa.

Binuksan nila ang ating mata
Sa natitulog na hustisya.
Kailan pa magiging masaya?
Kung tayo ay magpaparaya.

Kalayaan ating ipinaglaban
Gising sa kamangmangan.
Huwag tayong mag papadala
Sa mga mahahalimuyak na salita.